

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/117/115/96

PÓŁ ROKU DZIAŁALNOŚCI RZĄDU PREMIERA CIMOSZEWICZA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Minęło pół roku od desygnowania na stanowisko premiera Włodzimierza Cimoszewicza i powołania jego rządu. Zapewne nie jest to jeszcze okres, który upoważniałby do oceny długofalowych skutków działalności tego gabinetu, jednak można pokusić się już o pewne podsumowanie. W lipcowym sondażu¹ poza serią powtarzanych systematycznie pytań dotyczących postrzegania rządu, zamieściliśmy także pytania związane z bardziej szczegółową oceną niektórych aspektów jego działalności. Poprosiliśmy też respondentów o wymienienie sukcesów i porażek tego rządu oraz sformułowanie wobec niego swoich oczekiwań.

STOSUNEK DO RZĄDU

W lipcu notowania rządu nieco się poprawiły. W porównaniu z czerwcem o cztery punkty procentowe wzrosła liczba jego zwolenników, a odsetek przeciwników utrzymał się na tym samym poziomie.

Tabela 1

w procentach

Stosunek do rządu	Wskazania respondentów według terminów badań											
	'95							'96				
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	III	IV	V	VI	VII
Zwolennicy	28	24	25	26	35	39	44	41	39	38	34	38
Przeciwnicy	28	24	29	29	24	23	22	22	21	23	24	24
Obojętni	40	46	40	39	34	33	29	30	34	33	36	35
Trudno powiedzieć	5	6	6	7	5	6	5	6	6	6	6	3

Mimo że obecne notowania rządu są lepsze niż w czerwcu, to jednak należy mówić nie tyle o wzroście poparcia dla niego, ile raczej o stabilizacji. Czerwcowy sondaż był przeprowadzany w okresie kulminacji protestów związanych ze sprawą upadku Stoczni Gdańskiej, zapewne dlatego odnotowaliśmy wówczas wyjątkowo krytyczny stosunek do rządu. W lipcu oceny powróciły w zasadzie do poziomu sprzed dwóch miesięcy.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (74), 12-17 lipca '96, reprezentatywna próba losowa dorosłych Polaków (N= 1088).

Zwolennicy rządu przeważają nad przeciwnikami niemal we wszystkich kategoriach społecznych poza uczącą się młodzieżą (uczniowie i studenci), prywatnymi przedsiębiorcami, a także osobami głęboko religijnymi.

Dla postrzegania rządu najbardziej istotne są zróżnicowania polityczne ankietowanych. Połowa badanych deklarujących prawicowe poglądy zalicza się do przeciwników rządu, podczas gdy wśród osób o poglądach lewicowych blisko trzy czwarte to jego sympatycy. Różnice polityczne dają o sobie znać również w potencjalnych elektoratach partii politycznych. Obecny rząd ma najwięcej zwolenników wśród osób deklarujących chęć głosowania w najbliższych wyborach na SLD, a w dalszej kolejności - na UP oraz PSL. Warto zauważyć, że w elektoracie drugiego z koalicjantów poparcie dla rządu jest tylko niewiele mniejsze niż obojętność wobec niego. Przeciwnicy rządu przeważają w elektoratach Akcji Wyborczej „Solidarność”, UW oraz ROP.

Tabela 2 w procentach

Stosunek do rządu	Potencjalne elektoraty partii politycznych (N=626)					
	SLD	PSL	UP	UW	Akcja Wyborcza „Solidarność”	ROP
Zwolennicy	79	46	51	27	18	30
Przeciwnicy	5	3	11	47	58	39
Obojętni	15	43	34	24	22	30
Trudno powiedzieć	1	3	4	2	2	1

Stosunek do rządu najwyraźniej różnicują sympatie polityczne ujawnione podczas głosowania w II turze wyborów prezydenckich. Zwolennicy rządu aż w 81% składają się z osób, które poparły w tych wyborach Aleksandra Kwaśniewskiego, jego przeciwnicy to w 83% wyborcy Lecha Wałęsy.

Tabela 3 w procentach

Stosunek do rządu	Elektoraty z II tury wyborów prezydenckich (N=862)		
	A. Kwaśniewskiego	L. Wałęsy	
Zwolennicy	81	19	100
Przeciwnicy	17	83	100
Obojętni	57	43	100
Trudno powiedzieć	58	42	100

V Cramera 0,51

OCENA DZIAŁALNOŚCI RZĄDU

O ile odsetki zwolenników i przeciwników obecnego gabinetu rządowego powróciły do stanu sprzed dwóch miesięcy, o tyle inne wskaźniki, na podstawie których można wnioskować o obecnym poparciu dla rządu, świadczą o rosnącej polaryzacji ocen. Jednak generalnie przeważają pozytywne opinie o działalności rządu.

Wśród instytucji, dla których poparcie systematycznie badamy, rząd wyraźnie stracił - zmniejszył się odsetek przekonanych, że jego działalność dobrze służy społeczeństwu, a liczba osób podzielających pogląd przeciwny jest najwyższa od początku jego funkcjonowania.

Tabela 4 w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, działalność rządu, Rady Ministrów dobrze służy społeczeństwu?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	'94			'95				'96			
	VI	IX	XI	I	VII	IX	XI	I	III	V	VII
Tak	49	42	47	41	42	38	55	57	44	53	44
Nie	35	38	39	45	40	40	31	29	27	29	36

Ogólne oceny działalności rządu premiera Cimoszewicza od początku objęcia przezeń władzy nie są już tak dobre jak dwa miesiące temu. Choć w lipcu nastąpił wzrost (o 5 punktów procentowych) odsetka opinii pozytywnych, to w takim samym stopniu wzrósł również odsetek głosów krytycznych i jest obecnie najwyższy od początku kadencji tego rządu.

Tabela 5 w procentach

Ocena wyników działalności rządu od czasu objęcia władzy przez premiera:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	'95						'96					
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	IV	V	VI	VII
	J. Oleksego						W. Cimoszewicza					
Dobra	44	42	35	40	50	51	52	52	44	44	40	45
Zła	28	27	34	32	29	24	26	26	17	18	26	31
Trudno powiedzieć	28	31	30	27	20	25	22	21	39	37	34	24

W przeważającej większości grup społecznych działalność rządu została oceniona pozytywnie. Zła ocena dominuje tylko wśród prywatnych przedsiębiorców, a także ludzi młodych (do 24 roku życia) oraz mieszkańców największych miast. Interesująco kształtują się zróżnicowania opinii o rządzie w zależności od miejsca zamieszkania badanych. Mieszkańcy

dawnej Galicji, czyli respondenci z regionu południowo-wschodniego, raczej negatywnie oceniają dotychczasowe dokonania rządu. Badani z regionu środkowego są w swoich ocenach zróżnicowani, choć również z lekkim wskazaniem na ocenę negatywną. Natomiast bardzo dobre recenzje zebrał rząd na zachodzie Polski - w regionach zachodnim, środkowo-zachodnim i południowo-zachodnim - gdzie połowa lub więcej respondentów uważa, że dotychczasowy bilans rządu premiera Cimoszewicza jest pozytywny.

Sposób oceny rządu i premiera Cimoszewicza jest wyraźnie zróżnicowany ze względu na stosunek do praktyk religijnych - ponad połowa osób uczestniczących częściej niż raz na tydzień w praktykach religijnych negatywnie ocenia rząd i premiera, z kolei osoby indyferentne religijnie najczęściej wystawiają im oceny pozytywne.

Podobnie jak w przypadku poparcia dla rządu, również oceny jego działalności w znacznej mierze wykazują związek z opcją polityczną badanych. Najlepsze oceny uzyskał rząd wśród sympatyków SLD, UP i PSL, najgorsze zaś wśród zwolenników Akcji Wyborczej „Solidarność”, ROP oraz UW.

Tabela 6 w procentach

Ocena wyników działalności rządu premiera Cimoszewicza od czasu objęcia przezeń władzy	Potencjalne elektoraty partii politycznych (N=626)					
	SLD	UP	PSL	UW	Akcja Wyborcza „Solidarność”	ROP
Dobra	87	68	62	31	23	33
Zła	8	14	18	44	60	52
Trudno powiedzieć	5	18	20	25	17	15

Grupy respondentów wystawiające kolejnemu rządowi koalicji SLD-PSL noty pozytywne bądź negatywne niemal w trzech czwartych pokrywają się odpowiednio z wyborcami Aleksandra Kwaśniewskiego oraz Lecha Wałęsy z II tury wyborów prezydenckich.

Tabela 7 w procentach

Ocena wyników działalności rządu premiera Cimoszewicza od czasu objęcia przezeń władzy	Elektoraty z II tury wyborów prezydenckich (N=862)		
	A. Kwaśniewskiego	L. Wałęsy	
Dobra	76	24	100
Zła	27	73	100
Trudno powiedzieć	54	46	100

OCENA POLITYKI GOSPODARCZEJ RZĄDU

W lipcu nieco lepsze niż w czerwcu były oceny skutków polityki gospodarczej rządu - 44% ankietowanych (wzrost o 6 punktów procentowych) uznało, że polityka rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej w kraju. Chociaż poziom optymizmu gospodarczego jest zbliżony do notowań z kwietnia i maja, to jednak obecnie więcej niż wówczas jest osób oceniających, że polityka gospodarcza rządu nie stwarza takich szans.

Tabela 8

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	'95						'96					
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	III	IV	V	VI	VII
Tak	32	28	28	29	41	48	54	50	45	43	38	44
Nie	49	50	52	50	41	30	27	30	34	34	40	39
Trudno powiedzieć	20	23	20	21	18	22	19	20	20	23	22	17

Najbardziej sceptyczni co do przyszłości gospodarki pod rządami obecnej koalicji są mieszkańcy regionu południowo-wschodniego, osoby mieszkające w największych miastach, prywatni przedsiębiorcy, a także pracownicy sektora państwowego. W grupach tych połowa osób uważa, że polityka rządu nie stwarza w tym zakresie szans na poprawę sytuacji.

Jednak i w tym przypadku największe różnice ocen wynikają z sympatii politycznych. Przekonanie, że polityka rządu przyczyni się do wzrostu gospodarczego, najczęściej deklarują osoby o lewicowych poglądach politycznych, co w ujęciu partyjnym oznacza - osoby deklarujące poparcie dla SLD. Optymizm ten dzielają również sympatycy opcji centrowej, choć w mniejszym stopniu niż dwa miesiące temu (spadek o 9 punktów). Natomiast sympatycy prawicy (a także Akcji Wyborczej „Solidarność” i ROP) nie widzą w działaniach podejmowanych przez rząd szans na poprawę sytuacji gospodarczej. Zwolennicy UW nie mają w tym zakresie jednoznacznych opinii, a sympatycy PSL i UP są nastawieni optymistycznie.

Tabela 9

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?	Potencjalne elektoraty partii politycznych (N=626)					
	SLD	PSL	UP	UW	Akcja Wyborcza „Solidarność”	ROP
Tak	83	59	51	47	18	24
Nie	11	24	35	46	73	72
Trudno powiedzieć	6	17	14	7	9	4

Zróźnicowanie ocen dotyczy również elektoratów z II tury wyborów prezydenckich - 64% wyborców Aleksandra Kwaśniewskiego wierzy w pozytywne skutki gospodarcze polityki obecnego rządu, 63% zwolenników Lecha Wałęsy nie dostrzega takich szans.

POSTRZEGANIE OSOBY PREMIERA

Notowania premiera są zbliżone do opinii o jego rządzie. Blisko połowa badanych wyraża zadowolenie, że na czele rządu stoi Włodzimierz Cimoszewicz

Tabela 10

w procentach

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi premier:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	‘95						‘96					
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	III	IV	V	VI	VII
	J. Oleksy						W. Cimoszewicz					
Tak	46	48	37	42	49	51	43	49	51	49	45	47
Nie	29	28	35	33	31	28	34	24	23	25	30	29
Trudno powiedzieć	26	24	28	25	20	21	23	27	26	26	25	24

Dość ustabilizowane poparcie dla premiera (zmiany od początku roku nie przekroczyły 4 punktów) potwierdza się również, jeśli chodzi o poziom zaufania do jego osoby. Po czerwcowym obniżeniu zaufanie do niego trochę wzrosło, choć nie sięgnęło poziomu notowań sprzed dwóch miesięcy.

Tabela 11

w procentach

Stosunek do Włodzimierza Cimoszewicza	Wskazania respondentów według terminów badań				
	II	IV	V	VI	VII
Zaufanie	57	65	62	56	59
Nieufność	19	17	19	25	23

Ponad trzy czwarte osób deklarujących lewicowe poglądy polityczne, a także ponad połowa respondentów w wieku 45-64 lata wyraża zadowolenie, że rządem kieruje Włodzimierz Cimoszewicz, natomiast osoby młode, do 24 roku życia (szczególnie dotyczy to młodzieży uczącej się, czyli uczniów i studentów) najwyraźniej nie są usatysfakcjonowane osobą premiera. W większości nie wyrażają zadowolenia ze sprawowania przez niego urzędu również respondenci o poglądach prawicowych. W elektoratach partyjnych największym poparciem premier cieszy się wśród wyborców SLD, a także PSL i UP. Zwolennicy UW nie wypowiadają się na jego temat jednoznacznie. Natomiast w elektoracie Akcji Wyborczej „Solidarność” oraz ROP przeważa niezadowolenie.

Tabela 12 w procentach

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Włodzimierz Cimoszewicz?	Potencjalne elektoraty partii politycznych (N=626)					
	SLD	UP	PSL	UW	Akcja Wyborcza „Solidarność”	ROP
Tak	86	59	69	43	26	34
Nie	5	24	19	44	57	46
Trudno powiedzieć	9	17	12	13	16	20

I w tym przypadku potwierdza się teza o znacznej zgodności sposobu postrzegania rządu oraz premiera z podziałami politycznymi ożywionymi w trakcie ostatnich wyborów prezydenckich.

Tabela 13 w procentach

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Włodzimierz Cimoszewicz?	Elektoraty z II tury wyborów prezydenckich (N=862)		
	A. Kwaśniewskiego	L. Wałęsy	
Tak	79	21	100
Nie	21	79	100
Trudno powiedzieć	54	46	100

V Cramera 0,51

W ocenie badanych dotyczącej stylu sprawowania władzy przez ostatnie rządy można dostrzec dominację interesów grupowych nad interesami państwa. W lipcu dwie piąte respondentów przychyliło się do stwierdzenia, że w działalności premiera Cimoszewicza widać przede wszystkim nastawienie na realizację interesów ugrupowania politycznego, które go desygnowało. Tylko jedna trzecia badanych była zdania, że premier kieruje się przede wszystkim interesem państwa.

Tabela 14

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, premier Cimoszewicz w swym działaniu kieruje się przede wszystkim:	
- interesem swojego ugrupowania politycznego - SLD	41
- interesem państwa	33
Trudno powiedzieć	26

Według ocen respondentów, obaj premierzy wywodzący się z SLD w swym działaniu w większym stopniu kierowali się interesami swojego środowiska politycznego niż interesem państwa. We wrześniu '95 oceny premiera Oleksego były zbliżone do tych, które uzyskał premier Cimoszewicz (odpowiednio 44% i 30% wskazań). Spośród koalicyjnych premierów jedynie premier Pawlak w pierwszej fazie swoich rządów uzyskał nieco więcej wskazań mówiących o kierowaniu się dobrem państwa, a nie interesami swojej partii politycznej. Jednak już pod koniec jego urzędowania (w styczniu '95) odsetki te wynosiły odpowiednio 44 i 33 na korzyść interesów partyjnych.

Tezę o dominacji w działaniach premiera interesów grupowych nad interesami państwa w największym stopniu podzielają zwolennicy Akcji Wyborczej „Solidarność” oraz ROP i UW. O kierowaniu się przede wszystkim interesem państwa przekonani są sympatycy SLD oraz w mniejszym stopniu UP i PSL.

Tabela 15

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, premier Cimoszewicz w swym działaniu kieruje się przede wszystkim:	Potencjalne elektoraty partii politycznych (N=626)					
	SLD	UP	PSL	UW	Akcja Wyborcza „Solidarność”	ROP
- interesem państwa	71	49	44	26	12	23
- interesem swojego ugrupowania politycznego - SLD	17	24	35	62	70	64
Trudno powiedzieć	12	27	21	12	18	13

Zdania na ten temat silnie różnicują również sympatie polityczne wyrażone w II turze wyborów prezydenckich. Osoby przekonane o kierowaniu się przez premiera Cimoszewicza nadrzędnością interesów państwa to przede wszystkim wyborcy Aleksandra Kwaśniewskiego (79%), zwolennicy przeciwnej tezy w większości (65%) głosowali na Lecha Wałęsę.

Można przypuszczać, że niezadowolenie z premierostwa Włodzimierza Cimoszewicza wynika z przekonania, że jego rządy są wykorzystywane przez ludzi SLD przede wszystkim

do realizacji własnych interesów. Aż 82% osób nie akceptujących Włodzimierza Cimoszewicza na stanowisku premiera podziela pogląd o dominacji w jego działalności interesów partyjnych. Znaczna większość zadowolonych uważa natomiast, że ma on na względzie przede wszystkim interes państwa.

Tabela 16 w procentach

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Włodzimierz Cimoszewicz?	Czy, Pana(i) zdaniem, premier Cimoszewicz w swym działaniu kieruje się przede wszystkim:		
	interesem państwa	interesem swojego ugrupowania politycznego - SLD	Trudno powiedzieć
Tak	59	19	23
Nie	5	82	13
Trudno powiedzieć	16	35	49

SPRAWNOŚĆ DZIAŁANIA I SPOISTOŚĆ WEWNĘTRZNA RZĄDU

Zadając respondentom pytanie dotyczące bardziej szczegółowych opinii o niektórych aspektach działalności rządu posłużyliśmy się siedmiopunktowymi skalami, na których mieli oni umiejscowić swoją odpowiedź jako bliższą lub dalszą którejś z przeciwstawnych opinii².

Tabela 17

Ministrowie tego rządu zgodnie ze sobą współpracują	14%	Średnia 2,73
Ocena pośrednia	12%	
Wśród ministrów tego rządu brakuje zgodnej współpracy	62%	
Trudno powiedzieć	12%	
Obecny rząd rozwiązuje pojawiające się problemy szybko i zdecydowanie	21%	Średnia 3,18
Ocena pośrednia	16%	
Obecny rząd rozwiązuje pojawiające się problemy opieszale i niezdecydowanie	53%	
Trudno powiedzieć	10%	
Obecny rząd działa sprawnie	30%	Średnia 3,76
Ocena pośrednia	23%	
Obecny rząd nie działa sprawnie	34%	
Trudno powiedzieć	13%	

² Na siedmiopunktowej skali jedynka oznaczała opinię negatywną dla rządu, siódemka opinię pozytywną, środek skali to 4.

Należy zwrócić uwagę, że blisko dwie trzecie ankietowanych za bliższą uznało opinię o braku zgodnej współpracy wśród ministrów tego rządu, jedynie co siódmy badany uznał, że koalicyjni ministrowie zgodnie ze sobą współpracują. Można sądzić, że na postrzeganie pracy rządu wpłynęły ostatnie kontrowersje między partiami tworzącymi koalicję. Być może respondenci w dużym stopniu utożsamiają sytuację wewnątrz Rady Ministrów z kolejnymi próbami sił podejmowanymi przez partie tworzące koalicję.

Duża grupa badanych ma wątpliwości co do sprawności działania rządu. Ponad połowa ankietowanych uznała, że pojawiające się problemy są rozwiązywane przez rząd w sposób niezdecydowany i opieszawy. O zdecydowaniu i szybkości działania obecnego rządu przekonany jest tylko co piąty respondent. Jednak uogólniona ocena sprawności działania rządu nie wypadła tak źle jak ocena zdolności do reagowania i rozwiązywania pojawiających się problemów. W tym względzie opinie respondentów okazały się podzielone - jedna trzecia jako bliższe stanu faktycznego wybrała stwierdzenie, że rząd nie działa sprawnie, nieco mniej niż jedna trzecia przychyliła się do opinii przeciwnej.

PROGRAM, REFORMY I POLITYKA PERSONALNA RZĄDU

Oceniając prowadzoną przez rząd politykę personalną blisko połowa badanych oceniła, iż nie kieruje się on kryterium kompetencji, lecz stara się jedynie o obsadzenie ważnych stanowisk swoimi ludźmi. Tylko co piąty respondent uznał, że podczas podejmowania decyzji o obsadzie stanowisk kompetencje są dla rządu ważniejszym czynnikiem niż przynależność partyjna. Opinia ta koresponduje z tezą o dominacji interesów grupowych w działaniach rządu.

Tabela 18

Obecny rząd:		
- obsadza stanowiska ludźmi kompetentnymi	20%	Średnia 3,16
Ocena pośrednia	16%	
- obsadza stanowiska swoimi ludźmi, nie licząc się z ich kompetencjami	49%	
Trudno powiedzieć	14%	
- ma jasny program działania	25%	Średnia 3,49
Ocena pośrednia	15%	
- nie ma jasnego programu, działa od przypadku do przypadku	44%	
Trudno powiedzieć	16%	
- działa na rzecz zmian w kraju	32%	Średnia 3,88
Ocena pośrednia	21%	
- hamuje konieczne reformy	33%	
Trudno powiedzieć	14%	

W działaniach podejmowanych przez rząd znaczna część społeczeństwa nie dostrzega również jakiegoś klarownego programu, lecz raczej rozwiązywanie problemów doraźnych. Tylko co czwarty ankietowany uznał, że rząd ma jasny program działania.

Niejednoznacznie oceniono proreformatorskie nastawienie obecnego gabinetu rządowego - co trzeci badany przychylił się do opinii, że rząd raczej hamuje konieczne reformy, natomiast minimalnie mniejszy odsetek uznał, że działa on na rzecz reform.

DOTYCHCZASOWE OSIĄGNIĘCIA I NIEPOWODZENIA RZĄDU PREMIERA CIMOSZEWICZA

Pół roku działalności to dobra okazja do przeprowadzenia krótkookresowego - jak na funkcjonowanie władzy wykonawczej - bilansu. W serii pytań otwartych zapytaliśmy respondentów, jak postrzegają wyniki działalności kolejnego rządu koalicji PSL-SLD, czego się po nim jeszcze spodziewają?

Okazuje się, że pół roku to dla badanych okres, który uprawnia do dokonania pewnego podsumowania osiągnięć rządu. O ile jeszcze w kwietniu³ co piąty respondent nie chciał mówić o sukcesach rządu sądząc, że pracuje on jeszcze zbyt krótko, o tyle obecnie tego rodzaju wypowiedzi było tylko 4%.

³ Badanie przeprowadzone w dniach 19-23 kwietnia '96 na zamówienie URM.

Obecnie prawie jedna trzecia badanych (30%) nie dostrzega żadnych spektakularnych sukcesów tego rządu (w kwietniu - 28%), dalsze dwie piąte (42%) nie umie nic o nich powiedzieć (w kwietniu - 38%). Wśród odpowiedzi respondentów nie wyłoniły się problemy, których rozwiązaniem rząd mógłby się pochwalić, największe sukcesy osiągały zaledwie kilka procent wskazań. Tylko 3% ankietowanych wymieniło przyjęcie Polski do OECD jako sukces tego rządu. Można sądzić, że to wydarzenie oraz jego ranga w niewielkim tylko stopniu utrwaliły się w świadomości społecznej. Tyle samo badanych mówiło również o postępie w zbliżaniu się naszego kraju do członkostwa w Unii Europejskiej oraz NATO. Nieco ponad 2% wymieniło ogólnie politykę zagraniczną jako pole sukcesu rządu premiera Cimoszewicza. (W kwietniu ogólnie o sukcesach w polityce zagranicznej mówiło 4% badanych.)

W polityce wewnętrznej na pierwszy plan wybijają się sprawy gospodarcze. Ponad 5% respondentów wymieniło stabilizację gospodarki, a także panowanie nad inflacją jako osiągnięcia obecnego rządu. Blisko 2% badanych jako sukces wskazało zmniejszenie bezrobocia. Można sądzić, że nagłaśniane w mediach statystyczne sukcesy na polu walki z przestępczością w nikłym stopniu dotarły do społeczeństwa - o poprawie sytuacji w sferze walki z przestępczością, a także aferami i korupcją mówiło tylko 3% respondentów, czyli tyle samo co trzy miesiące temu. Ponad 5% badanych ocenia, że do sukcesów rządu trzeba zaliczyć pewne ogólne uspokojenie sytuacji politycznej.

Tabela 19

w procentach

Czy mógłby(mogłaby) Pan(i) wymienić osiągnięcia rządu kierowanego przez Włodzimierza Cimoszewicza?	
Osiągnięcia w sferze gospodarczej: stabilizacja gospodarki, zmniejszenie inflacji	5
Osiągnięcia polityczne, spokój, stabilizacja polityczna	5
Poprawa lub podjęcie działań w sferze walki z przestępczością, walka z korupcją, aferami	3
Wejście do OECD	3
Stosunki z NATO, sprawa wejścia do UE	3
Polityka zagraniczna - ogólnie	2
Zmniejszenie bezrobocia	2
Osiągnięcia w dziedzinie polityki socjalnej	1
Inne osiągnięcia	4
Nie interesuję się polityką, rządem, Cimoszewiczem	3
Istnieje za krótko, by mówić o sukcesach	4
Brak osiągnięć	30
Inne odpowiedzi	2
Trudno powiedzieć	42

Wydaje się, że trochę łatwiej przychodziło badanym wymienianie niepowodzeń rządu, ich lista jest dłuższa niż lista sukcesów. Trudno jednak rozstrzygnąć, czy dlatego, że z reguły negatywne aspekty rzeczywistości bardziej rzucają się w oczy, czy też dlatego, że niepowodzeń faktycznie było więcej. Niemal taki sam odsetek badanych (ponad dwie piąte) jak w przypadku osiągnięć rządu nie umiał się wypowiedzieć na temat jego niepowodzeń. Całkowity brak porażek skonstatował już tylko co dziesiąty respondent (w kwietniu - 19%). Do najczęściej wymienianych niepowodzeń należały sprawy gospodarcze: utrzymywanie się wysokiego bezrobocia, inflacja, a także polityczne: złe stosunki z Kościołem i sprawa konkordatu, sprzeczności i kłótnie wewnątrzkoalicyjne oraz sprawa Stoczni Gdańskiej. Wśród niepowodzeń gospodarczych mówiono również o: nie rozwiązanych problemach rolnictwa, zaniedbaniu spraw sfery budżetowej, hamowaniu reform (szczególnie ubezpieczeń społecznych i samorządowej), zwolnieniu tempa prywatyzacji, a także wstrzymaniu rewaloryzacji rent i emerytur. Wspominano również o braku poprawy bezpieczeństwa obywateli, a także nadmiernej walce „o stołki” i nastawieniu wśród rządzących wyłącznie na karierę. Jako niepowodzenie rządu Cimoszewicza interpretowano także tzw. sprawę Oleksego. Mówiono również o złej pracy rządu i arogancji urzędników.

Tabela 20 w procentach

A jakie mógłby(mogłaby) Pan(i) wymienić niepowodzenia rządu kierowanego przez Włodzimierza Cimoszewicza?	
Bezrobocie	7
Podwyżki cen, inflacja, brak poprawy stopy życiowej	7
Złe stosunki z Kościołem, konkordat	5
Kłótnie w rządzie, walka o stołki	4
Sprawa Stoczni Gdańskiej	4
Brak reform: ubezpieczeń społecznych, wstrzymywanie reformy samorządowej	3
Spowolnienie i niepowodzenia w prywatyzacji	3
Wstrzymanie rewaloryzacji rent i emerytur	3
Zaniedbanie budżetówki, oświaty, służby zdrowia itp.	3
Zaniedbanie rolnictwa	3
Zła praca rządu, arogancja urzędników	3
Niepowodzenia polityczne: sprawa Oleksego, zła polityka informacyjna	3
Brak poprawy bezpieczeństwa obywateli, nieskuteczna walka z przestępczością, afery, korupcja	2
Ogólne niepowodzenia gospodarcze	2
Inne konkretne sprawy	5
Nie ma niepowodzeń, nie widzę ich	10
Nie interesuje mnie to	4
Inne odpowiedzi	4
Trudno powiedzieć	43

OCZEKIWANIA WOBEC RZĄDU PREMIERA CIMOSZEWICZA

Problemem wymagającym najpilniejszego rozwiązania również dla obecnego rządu ciągle pozostaje sprawa bezrobocia - zapewnienia pracy pragnie więcej niż co piąty ankietowany. Blisko co piąty pytany życzyłby sobie poprawy sytuacji emerytów i rencistów, co dziesiąty zaś chciałby poprawy sytuacji rolnictwa i rolników, a także zwiększenia opłacalności działalności rolniczej. Ponad 8% badanych sądzi, że rząd powinien dążyć do poprawy sytuacji materialnej ludzi, dalsze 7% uważa, że powinien zostać podniesiony poziom zarobków. Taki sam odsetek spodziewa się, że rząd mógłby zreformować i generalnie obniżyć podatki.

Tabela 21 w procentach

Co rząd kierowany przez Włodzimierza Cimoszewicza może zrobić dla takich ludzi jak Pan(i)?	
Ograniczyć bezrobocie	22
Podwyższyć renty, emerytury, przeprowadzić waloryzację	19
Poprawić sytuację rolnictwa, zwiększyć opłacalność rolnictwa, preferencyjne kredyty dla rolnictwa	10
Poprawić sytuację materialną ludzi	8
Zwiększyć zarobki	7
Obniżyć podatki	7
Walka z inflacją, jej ograniczenie, obniżenie cen, stabilizacja cen	6
Poprawić, ustabilizować gospodarkę, inne dotyczące gospodarki	5
Poprawić sytuację mieszkaniową, tanie budownictwo	5
Poprawić sytuację sfery budżetowej, pracowników służby zdrowia, oświaty	4
Pomoc dla młodych, młodych małżeństw, rodzin wielodzietnych	4
Poprawić opiekę zdrowotną, tańsze leki	3
Walczyć z przestępczością, zwiększyć kary dla przestępców	3
Obniżyć koszty nauki	2
Poprawić działalność państwa, władzy, ustabilizować prawo	2
Inne dotyczące polityki	3
Nic	12
Inne odpowiedzi	4
Nie wiem, trudno powiedzieć	11

Oczekuje się bardziej energicznej walki z inflacją (6%) oraz ustabilizowania i wzrostu gospodarczego (2%). Mówiono również o poprawie sytuacji mieszkaniowej społeczeństwa

i wprowadzeniu programu taniego budownictwa (5%), poprawie stanu opieki zdrowotnej i tańszych lekach (4%), pomocy dla młodych małżeństw i rodzin wielodzietnych (4%) oraz poprawie sytuacji sfery budżetowej, w tym pracowników służby zdrowia i oświaty (4%), a jednocześnie o obniżeniu kosztów nauki (2%). Wymieniano także skuteczniejszą walkę z przestępczością, aferami, a także zaostrzenie kar dla przestępców (3%). Co dziewiąty badany nie umiał powiedzieć, co rząd kierowany przez Włodzimierza Cimoszewicza mógłby zrobić dla ludzi jemu podobnych, a 12% respondentów uznało, że z różnych względów nic dla nich nie może zrobić.

Jak widać, lista życzeń wobec rządu nie stanowi jakiejś spójnej całości, często są to oczekiwania sprzeczne (obniżenie inflacji i podwyższenie zarobków, obniżenie podatków i polepszenie sytuacji sfery budżetowej) i - jak należy przypuszczać - znaczące co innego dla różnych grup badanych. Można powiedzieć, że powyższa lista stanowi przede wszystkim zbiór bolączek, z którymi Polacy muszą sobie radzić na co dzień, a jednocześnie opisuje społeczne preferencje co do pilności ich rozwiązania.

Mimo że wśród ocen rządu i premiera dominują opinie pozytywne, jednak z miesiąca na miesiąc rośnie odsetek wypowiedzi krytycznych. W części fakt ten można tłumaczyć naturalnymi w życiu politycznym mechanizmami „zużywania się” władzy. Jednak wydaje się również, że - według opinii publicznej - rząd Włodzimierza Cimoszewicza nie wykazał się jakąś szczególną sprawnością w zarządzaniu państwem i nie osiągnął raczej większych sukcesów. W ocenie Polaków, prowadzona przez niego polityka to raczej działalność od przypadku do przypadku, od problemu do problemu, niż realizacja jakiegoś długofalowego i czytelnego programu. Większość badanych uważa, że obecny gabinet rządowy jest zbyt mało energiczny, gdyż istniejące i pojawiające się problemy kraju rozwiązuje w sposób niezdecydowany lub opieszale. Być może taki obraz wynika stąd, że rząd jest postrzegany jako struktura niespójna i skonfliktowana, w której brakuje zgodnej współpracy między ministrami.

Najsilniejszym zróżnicowaniem ożywiającym polską scenę polityczną, w tym wpływającym na postrzeganie obecnego rządu, a także premiera, jest odświeżony w okresie ostatnich wyborów prezydenckich podział na zwolenników partii koalicji i obozu postsolidarnościowego. Premier Cimoszewicz wydaje się na tym stanowisku zbierać wszystkie negatywne konsekwencje nadania w czasie kampanii prezydenckiej i wszystkich późniejszych wydarzeń wywodzących się z niej nowego ducha i nowego dynamizmu starym podziałom, przed czym zresztą jako publicysta sam niegdyś ostrzegał w głośnym artykule napisanym wspólnie z Adamem Michnikiem. Dla oceny i *image'u* rządu podstawową przesłankę stanowią sympatie polityczne. Być może odsunięcie sprawy ratyfikacji konkordatu wpłynęło również na wyraźne różnice w ocenach rządu i osoby premiera między osobami wierzącymi i często praktykującymi a tymi, którzy nie biorą udziału w praktykach religijnych.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Stosunek do rządu Włodzimierza Cimoszewicza - lipiec'96

(%)

	Zwolennicy	Obojętni	Przeciwnicy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	35	24	3	1088
Płeć					
Mężczyźni	37	33	28	2	515
Kobiety	39	36	20	4	572
Wiek					
do 24 lat	32	41	26	1	183
25-34	45	32	22	1	175
35-44	38	33	23	6	247
45-54	37	33	27	2	171
55-64	40	29	26	5	153
65 lat i więcej	37	40	20	3	159
Miejsce zamieszkania					
Wieś	37	39	20	4	406
Miasto do 20 tys.	40	36	22	3	145
od 21 do 100 tys.	36	35	27	3	199
101-500 tys.	40	30	26	3	231
501 tys. i więcej mieszk.	40	25	32	3	107
Region					
Północny	32	39	25	4	130
Zachodni	38	38	20	3	129
Środkowozachodni	48	33	19	0	171
Środkowy	40	32	25	3	173
Wschodni	40	33	25	2	146
Południowo-wschodni	31	35	29	5	173
Południowo-zachodni	35	36	24	5	165
Wykształcenie					
Podstawowe	33	42	20	5	372
Zasadnicze zawodowe	39	39	19	3	301
Średnie	42	26	30	2	344
Wyższe	41	19	35	4	70
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	43	22	34	1	54
Prac. umysł. niż. szczebla	47	25	26	2	114
Pracownicy fiz. - umysł.	44	20	32	3	59
Robotnicy wykwalifikowani	40	39	19	2	134
Robotnicy niewykwalifik.	41	36	19	3	52
Rolnicy	40	43	11	6	72
Prywatni przedsiębiorcy	27	36	31	6	34
Bierni zawodowo					
Renciści	30	41	26	2	144
Emeryci	39	35	22	4	201
Uczniowie i studenci	24	41	35	0	56
Bezrobotni	30	34	30	5	100
Gospodynie domowe i inni	47	39	9	5	68
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	55	21	23	1	119
Sektor państwowy	36	32	29	3	124
Sektor prywatny	36	36	26	3	205
Spółdzielczość	52	29	9	9	23
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	38	39	19	5	202
151 - 225 zł	35	38	25	2	160
226 - 325 zł	38	34	24	3	290
326 - 425 zł	37	39	23	2	177
Powyżej 426 zł	42	26	28	4	196
Ocena własnych war. mater.					
Złe	35	36	25	4	398
Średnie	39	36	22	3	494
Dobre	41	31	26	3	195
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	30	45	5	56
Raz w tygodniu	37	35	25	3	656
Kilka razy w roku	41	38	18	3	272
W ogóle nie uczestniczy	50	22	24	4	100
Poglądy polityczne					
Lewica	74	21	4	1	207
Centrum	41	41	14	3	325
Prawica	19	27	51	2	334
Trudno powiedzieć	29	50	15	6	218

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	39	17	1086
Płeć				
Mężczyźni	43	45	12	515
Kobiety	45	34	21	571
Wiek				
do 24 lat	42	36	22	183
25-34	48	36	16	175
35-44	44	41	16	245
45-54	38	47	15	171
55-64	48	40	12	153
65 lat i więcej	44	35	21	159
Miejsce zamieszkania				
Wieś	42	36	22	405
Miasto do 20 tys.	52	34	14	145
od 21 do 100 tys.	43	43	14	199
101-500 tys.	45	39	16	231
501 tys. i więcej mieszk.	40	51	9	107
Region				
Północny	44	41	16	130
Zachodni	51	32	17	129
Środkowozachodni	48	35	16	171
Środkowy	41	44	15	173
Wschodni	41	38	21	146
Południowo-wschodni	34	52	15	173
Południowo-zachodni	50	31	19	164
Wykształcenie				
Podstawowe	41	38	21	370
Zasadnicze zawodowe	43	37	20	301
Średnie	47	42	11	344
Wyższe	47	44	9	70
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	50	36	14	54
Prac. umysł. niż. szczebla	45	47	8	114
Pracownicy fiz. - umysł.	40	39	21	59
Robotnicy wykwalifikowani	40	45	16	134
Robotnicy niewykwalifik.	28	29	43	52
Rolnicy	43	31	26	72
Prywatni przedsiębiorcy	33	51	16	34
Bierni zawodowo				
Renciści	42	42	16	144
Emeryci	48	36	15	201
Uczniowie i studenci	43	42	15	56
Bezrobotni	42	41	17	100
Gospodynie domowe i inni	61	28	11	66
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	46	44	10	119
Sektor państwowy	32	51	17	124
Sektor prywatny	40	38	22	205
Spółdzielczość	58	26	15	23
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	42	37	21	202
151 - 225	45	41	14	160
226 - 325	41	39	20	290
326 - 425	47	34	19	177
Powyżej 426 zł	47	43	10	196
Ocena własnych war. mater.				
Złe	41	44	15	398
Średnie	46	34	20	492
Dobre	45	43	12	195
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	26	53	21	54
Raz w tygodniu	43	41	16	656
Kilka razy w roku	52	31	17	272
W ogóle nie uczestniczy	41	42	18	100
Poglądy polityczne				
Lewica	71	18	11	207
Centrum	48	35	18	325
Prawica	27	64	10	334
Trudno powiedzieć	39	28	33	218

Tabela 3. Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Włodzimierza Cimoszewicza od czasu objęcia przezeń władzy? (%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	31	24	1086
Płeć				
Mężczyźni	46	35	18	515
Kobiety	44	26	30	571
Wiek				
do 24 lat	33	37	30	183
25-34	51	27	22	175
35-44	47	28	25	245
45-54	46	32	21	171
55-64	50	31	20	153
65 lat i więcej	44	30	26	159
Miejsce zamieszkania				
Wieś	42	29	28	405
Miasto do 20 tys.	52	23	25	145
od 21 do 100 tys.	46	33	21	199
101-500 tys.	49	29	22	231
501 tys. i więcej mieszk.	36	45	19	107
Region				
Północny	48	30	22	130
Zachodni	57	21	23	129
Środkowozachodni	57	23	20	171
Środkowy	34	37	29	173
Wschodni	44	33	23	146
Południowo-wschodni	30	42	28	173
Południowo-zachodni	49	27	24	164
Wykształcenie				
Podstawowe	42	31	26	370
Zasadnicze zawodowe	46	26	28	301
Średnie	47	32	21	344
Wyższe	45	41	14	70
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	50	32	18	54
Prac.umysł.niż.szczebła	48	35	17	114
Pracownicy fiz.- umysł.	44	28	28	59
Robotnicy wykwalifikowani	52	26	22	134
Robotnicy niewykwalifik.	45	21	34	52
Rolnicy	51	20	29	72
Prywatni przedsiębiorcy	33	39	27	34
Bierni zawodowo				
Renciści	36	33	31	144
Emeryci	50	32	19	201
Uczniowie i studenci	37	35	28	56
Bezrobotni	32	41	27	100
Gospodynie domowe i inni	57	20	23	66
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	47	32	21	119
Sektor państwowy	51	29	20	124
Sektor prywatny	44	31	25	205
Spółdzielczość	62	20	18	23
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	43	27	30	202
151 - 225	49	34	18	160
226 - 325	43	30	27	290
326 - 425	48	28	24	177
Powyżej 426 zł	46	34	20	196
Ocena własnych war. mater.				
Źle	44	33	23	398
Średnie	46	27	27	492
Dobre	45	35	20	195
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	27	52	21	54
Raz w tygodniu	44	32	24	656
Kilka razy w roku	52	23	25	272
W ogóle nie uczestniczy	43	34	23	100
Poglądy polityczne				
Lewica	80	10	10	207
Centrum	49	27	24	325
Prawica	30	53	17	334
Trudno powiedzieć	29	21	50	218

Tabela 4. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Włodzimierz Cimoszewicz?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	29	24	1086
Płeć				
Mężczyźni	46	33	21	515
Kobiety	48	25	27	571
Wiek				
do 24 lat	31	36	33	183
25-34	49	30	21	175
35-44	47	27	27	245
45-54	53	28	19	171
55-64	55	28	18	153
65 lat i więcej	48	27	25	159
Miejsce zamieszkania				
Wieś	46	25	29	405
Miasto do 20 tys.	56	22	22	145
od 21 do 100 tys.	47	31	21	199
101-500 tys.	43	33	24	231
501 tys.i więcej mieszk.	45	41	15	107
Region				
Północny	50	30	20	130
Zachodni	50	20	30	129
Środkowozachodni	57	22	21	171
Środkowy	42	33	26	173
Wschodni	49	27	25	146
Południowo-wschodni	37	38	25	173
Południowo-zachodni	45	31	24	164
Wykształcenie				
Podstawowe	49	27	24	370
Zasadnicze zawodowe	45	26	29	301
Średnie	46	32	22	344
Wyższe	48	37	15	70
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	47	38	15	54
Prac.umysł.niż.szczębla	46	33	21	114
Pracownicy fiz.- umysł.	46	22	32	59
Robotnicy wykwalifikowani	49	24	27	134
Robotnicy niewykwalifik.	49	25	26	52
Rolnicy	47	17	36	72
Prywatni przedsiębiorcy	36	37	27	34
Bierni zawodowo				
Renciści	48	27	25	144
Emeryci	53	30	17	201
Uczniowie i studenci	28	46	26	56
Bezrobotni	38	39	23	100
Gospodynie domowe i inni	56	17	28	66
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	46	35	19	119
Sektor państwowy	49	30	20	124
Sektor prywatny	44	29	27	205
Spółdzielczość	72	4	24	23
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	41	26	33	202
151 - 225	47	32	21	160
226 - 325	48	29	23	290
326 - 425	48	25	27	177
Powyżej 426 zł	49	35	16	196
Ocena własnych war. mater.				
Złe	43	32	24	398
Średnie	49	24	27	492
Dobre	48	35	18	195
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	25	53	22	54
Raz w tygodniu	45	29	25	656
Kilka razy w roku	55	23	23	272
W ogóle nie uczestniczy	46	33	21	100
Poglądy polityczne				
Lewica	78	8	14	207
Centrum	51	27	22	325
Prawica	28	54	18	334
Trudno powiedzieć	40	14	46	218

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, premier Cimoszewicz w swym działaniu kieruje się przede wszystkim: 1 - interesem państwa; 2 - interesem swojego ugrupowania politycznego - SLD (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	41	26	1083
Płeć				
Mężczyźni	34	45	21	515
Kobiety	32	38	30	568
Wiek				
do 24 lat	24	45	30	183
25-34	40	42	19	175
35-44	34	42	24	245
45-54	32	43	25	169
55-64	36	40	24	153
65 lat i więcej	32	35	33	159
Miejsce zamieszkania				
Wieś	31	41	27	405
Miasto do 20 tys.	49	30	21	143
od 21 do 100 tys.	29	44	27	199
101-500 tys.	32	43	26	231
501 tys.i więcej mieszk.	27	49	24	106
Region				
Północny	35	42	23	130
Zachodni	41	34	25	129
Środkowozachodni	45	35	20	171
Środkowy	24	44	31	172
Wschodni	27	46	28	146
Południowo-wschodni	27	45	27	171
Południowo-zachodni	32	43	25	164
Wykształcenie				
Podstawowe	33	35	31	369
Zasadnicze zawodowe	31	42	27	301
Średnie	34	46	20	344
Wyższe	33	53	13	70
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	32	50	18	53
Prac.umysł.niż.szczębla	33	54	13	114
Pracownicy fiz.- umysł.	31	42	28	59
Robotnicy wykwalifikowani	29	44	27	134
Robotnicy niewykwalifik.	35	31	33	52
Rolnicy	37	33	30	72
Prywatni przedsiębiorcy	28	42	30	33
Bierni zawodowo				
Renciści	31	40	29	144
Emeryci	37	36	27	201
Uczniowie i studenci	32	35	34	56
Bezrobotni	24	51	25	100
Gospodynie domowe i inni	46	36	18	66
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	40	44	16	119
Sektor państwowy	26	52	22	124
Sektor prywatny	29	44	27	203
Spółdzielczość	43	18	39	23
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	29	42	29	202
151 - 225	36	46	18	160
226 - 325	33	36	31	288
326 - 425	35	41	24	177
Powyżej 426 zł	34	44	21	196
Ocena własnych war. mater.				
Złe	32	43	26	397
Średnie	33	40	27	490
Dobre	36	43	21	195
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	18	62	20	54
Raz w tygodniu	32	43	26	654
Kilka razy w roku	38	36	26	272
W ogóle nie uczestniczy	32	38	29	100
Poglądy polityczne				
Lewica	61	21	18	207
Centrum	39	41	20	324
Prawica	16	65	18	334
Trudno powiedzieć	22	25	53	216